

Equality Commission

FOR NORTHERN IRELAND

NORTHERN IRELAND
HUMAN RIGHTS
COMMISSION

Twoje prawa

RÓWNOUPRAWNIENIE

PRAWA

CZŁOWIEKA

Równouprawienie i prawa człowieka po opuszczeniu przez Wielką Brytanię struktur europejskich:

zgłaszanie naruszeń zobowiązania rządu brytyjskiego w ramach protokołu w sprawie Irlandii i Irlandii Północnej

Artykuł 2 ust. 1 protokołu

Wprowadzenie

Na mocy umowy pomiędzy Unią Europejską a Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej o wystąpieniu Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej w art. 2 ust. 1 („art. 2”) protokołu w sprawie Irlandii i Irlandii Północnej („protokół”) rząd brytyjski zobowiązał się do zapewnienia ochrony pewnych praw w zakresie równouprawnienia oraz praw człowieka w Irlandii Północnej po opuszczeniu przez Wielką Brytanię Unii Europejskiej („Brexit”).

Poniżej przedstawiono bliższe informacje na temat tego zobowiązania, prawa do zgłaszania domniemanego naruszenia zobowiązania rządu brytyjskiego oraz sposobu, w jaki Komisja ds. Równouprawnienia i Komisja ds. Praw Człowieka w Irlandii Północnej mogą pomóc osobom chcącym zgłosić takie naruszenie.

Czym jest zobowiązanie rządu brytyjskiego do przestrzegania zasad równouprawnienia oraz praw człowieka po Brexicie?

W art. 2 protokołu rząd Wielkiej Brytanii zobowiązał się do zapewnienia, że obowiązujące obecnie w Irlandii Północnej zabezpieczenia praw, gwarancje i przepisy dotyczące równości szans, określone w rozdziale o tej samej nazwie w zawartym w Belfaście porozumieniu wielkopiątkowym (Good Friday Agreement) nie zostaną ograniczone w wyniku Brexitu.

Rząd brytyjski zobowiązał się również w protokole do zadbania o to, aby określone przepisy dotyczące równouprawnienia w Irlandii Północnej odzwierciedlały wszelkie przyszłe zmiany w unijnych przepisach dotyczących równości, przedstawionych w załączniku 1 do protokołu.

Kto jest objęty tym zobowiązaniem?

Zobowiązanie ma zastosowanie do Irlandii Północnej. Każdy, kto jest chroniony przez prawo Irlandii Północnej, jest objęty tym zobowiązaniem niezależnie od tego, czy dane prawo zostało uchwalone przez Zgromadzenie Irlandii Północnej, czy przez parlament brytyjski.

Jakie prawa objęte są zobowiązaniem?

Zobowiązanie zawarte w art. 2 protokołu ma zastosowanie do praw, gwarancji i przepisów dotyczących równości szans określonych w rozdziale o tej samej nazwie w porozumieniu wielkopiątkowym z Belfastu. Obejmują one:

- Prawo do wolności myśli politycznej
- Prawo do wolności i wyrażania wyznania
- Prawo do demokratycznego realizowania aspiracji narodowych i politycznych
- Prawo do dążenia do zmian konstytucyjnych za pomocą pokojowych i zgodnych z prawem środków
- Prawo do swobodnego wyboru miejsca zamieszkania
- Prawo do równych szans we wszystkich działaniach społecznych i gospodarczych, bez względu na klasę, wyznanie, niepełnosprawność, płeć czy pochodzenie etniczne
- Prawo do wolności od prześladowań na tle religijnym
- Prawo kobiet do pełnego i równego uczestnictwa w życiu politycznym
- Prawo ofiar do pamięci, jak również do przyczyniania się do zmiany społeczeństwa
- Szacunek, zrozumienie i tolerancję w odniesieniu do różnorodności językowej
- Konieczność dbania o to, aby symbole i godła były używane w sposób promujący wzajemny szacunek, a nie tworzący podziały

Niektóre z tych praw, jak opisano na poprzedniej stronie, opierają się na przepisach UE, które chronią przed dyskryminacją ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub przekonania, niepełnosprawność, wiek i orientację seksualną, oraz które propagują równe traktowanie. Te akty prawne UE, dotyczące obszarów takich jak zatrudnienie, dostęp do towarów i usług oraz zabezpieczenie społeczne, zostały wymienione w załączniku 1 do protokołu i w załączniku 1 do niniejszej broszury.

Istnieją również inne, istotne dla ochrony tych praw, przepisy UE, takie jak dyrektywa w sprawie urlopu rodzicielskiego, dyrektywa w sprawie ofiar i dyrektywa w sprawie pracowników w ciąży, jak również konkretne środki mające na celu ochronę praw osób niepełnosprawnych.

Czy mogę zgłosić naruszenie zobowiązania rządu brytyjskiego?

Tak. Osoby, które uznają, że doszło lub może dojść do naruszenia wynikającego z art. 2 protokołu zobowiązania rządu brytyjskiego, mają prawo do wniesienia skargi do sądu krajowego.

Oznacza to na przykład, że działania Zgromadzenia Irlandii Północnej lub północnoirlandzkiego rządu w sposób niezgodny ze zobowiązaniem rządu brytyjskiego, mogą zostać zakwestionowane w sądzie krajowym w ramach środka prawnego znanego jako kontrola sądowa (ang. judicial review).

Tylko sądy mogą orzekać, czy doszło do naruszenia art. 2 protokołu.

W jaki sposób mogę wykazać, że doszło do naruszenia zobowiązania rządu Wielkiej Brytanii?

W celu wykazania, że doszło do naruszenia zobowiązania rządu Wielkiej Brytanii muszą istnieć dowody na to, że:

- prawo, gwarancja lub ochrona równości szans są objęte postanowieniami rozdziału o tej samej nazwie w porozumieniu wielkopiątkowym z Belfastu;
- prawo, gwarancja lub ochrona równości szans były chronione na mocy prawa Irlandii Północnej do zakończenia okresu przejściowego po Brexicie (31 grudnia 2020 r. włącznie);
- ograniczenie praw nastąpiło w wyniku Brexitu.

Niezadbanie przez rząd brytyjski o to, aby przepisy dotyczące równouprawnienia w Irlandii Północnej odzwierciedlały wszelkie przyszłe zmiany wprowadzane przez UE w celu aktualizacji lub zastąpienia unijnych przepisów dotyczących

równouprawnienia, określone w załączniku 1 do protokołu, również stanowić będzie naruszenie zobowiązań podjętych przez ten rząd w ramach protokołu.

W jaki sposób Komisja ds. Równouprawnienia i Komisja ds. Praw Człowieka w Irlandii Północnej mogą mi pomóc, jeśli uważam, że doszło do naruszenia tego zobowiązania?

Aby zagwarantować wypełnienie zobowiązania wynikającego z art. 2 protokołu, rząd Wielkiej Brytanii stworzył „specjalny mechanizm” składający się z Komisji ds. Równouprawnienia i Komisji ds. Praw Człowieka w Irlandii Północnej.

Komisje otrzymały dodatkowe uprawnienia i obowiązki umożliwiające im dbanie o to, aby zobowiązanie rządu brytyjskiego było realizowane.

Są one odpowiedzialne za udzielanie porad rządowi oraz za monitorowanie, nadzorowanie, egzekwowanie i składanie sprawozdań z bieżącej realizacji zobowiązania.

Komisja może wszcząć postępowanie sądowe w odniesieniu do domniemanego naruszenia (lub potencjalnego przyszłego naruszenia) zobowiązania rządu brytyjskiego lub interweniować w sprawie takiego postępowania.

Może również udzielać porad i pomocy osobom fizycznym¹, w tym, w stosownych przypadkach, udzielać im wsparcia we wszczęciu postępowania sądowego, jeśli osoby te uważają, że doszło do naruszenia zobowiązania. Komisje mogą wykonywać swoje uprawnienia i obowiązki wspólnie lub samodzielnie.

Czy istnieje termin złożenia skargi?

Tak. Istnieją ścisłe terminy wnoszenia o kontrolę sądową. Wniosek o kontrolę sądową w związku z domniemanym naruszeniem art. 2 musi zostać złożony w ciągu **3 miesięcy** od podjęcia decyzji lub działania będącego przedmiotem skargi.

Należy pamiętać, że skontaktowanie się z komisjami lub złożenie do nich wniosku o pomoc w celu uzyskania porady lub pomocy nie jest równoznaczne z wszczęciem postępowania sądowego.

Jak uzyskać bliższe informacje na temat składania skarg?

Bliższych informacji i wskazówek na temat zobowiązania rządu brytyjskiego na mocy art. 2 protokołu lub na temat składania skarg w przypadku domniemanego naruszenia tego zobowiązania udzielają:

Komisja ds. Równouprawnienia w Irlandii Północnej (Equality Commission for NI)
www.equalityni.org/brexit

Komisja ds. Praw Człowieka w Irlandii Północnej (NI Human Rights Commission)
www.nihrc.org/human-rights-after-brexit

(1) Mające zastosowanie przepisy (art. 78 D (1) i (2) ustawy z 1998 r. o Irlandii Północnej (*Northern Ireland Act 1998*)) odnosi się do uprawnień komisji do udzielania pomocy „osobom fizycznym” w postępowaniu sądowym.

Dodatkowe informacje

Bliższych informacji i wskazówek udzielają:

Komisja ds. Równouprawnienia w Irlandii Północnej (Equality Commission for NI)

 DMU@equalityni.org

 028 9050 0600

 Equality House,
7-9 Shaftesbury Square, Belfast, BT2 7DP

www.equalityni.org/brexit

Komisja ds. Praw Człowieka w Irlandii Północnej (NI Human Rights Commission)

 info@nihrc.org

 028 9024 3987

 4th Floor Alfred House,
19-21 Alfred Street, Belfast, BT2 8ED

www.nihrc.org/human-rights-after-brexit

